

法の適用に関する通則法 Act on General Rules for Application of Laws

(平成十八年六月二十一日法律第七十八号)
(Act No. 78 of June 21, 2006)

法例 (明治三十一年法律第十号) の全部を改正する。
The Act on General Rules for Application of Laws (Act No. 10 of 1898)
is fully revised.

第一章 総則 (第一条)

Chapter I. General Provisions (Article 1)

第二章 法律に関する通則 (第二条・第三条)

Chapter II. General Rules for Laws (Article 2 and Article 3)

第三章 準拠法に関する通則

Chapter III. General Rules for Governing Law

第一節 人 (第四条—第六条)

Section 1. Person (Article 4 to Article 6)

第二節 法律行為 (第七条—第十二条)

Section 2. Juridical Acts (Article 7 to Article 12)

第三節 物権等 (第十三条)

Section 3. Real Rights (Rights in rem)

第四節 債権 (第十四条—第二十三条)

Section 4. Claims (Article 14 to Article 23)

第五節 親族 (第二十四条—第三十五条)

Section 5. Relatives (Article 24 to Article 35)

第六節 相続 (第三十六条・第三十七条)

Section 6. Inheritance (Article 36 and Article 37)

第七節 補則（第三十八条—第四十三条）

Section 7. Auxiliary Provisions (Article 38 to Article 43)

附 則

Supplementary Provisions

第一章 総則

Chapter I. General Provisions

(趣旨)

(Purpose)

第一条 この法律は、法の適用に関する通則について定めるものとする。

Article 1. This Act shall provide for the general rules for the application of laws.

第二章 法律に関する通則

Chapter II. General Rules for Laws

(法律の施行期日)

(Effective Date of Law)

第二条 法律は、公布の日から起算して二十日を経過した日から施行する。ただし、法律でこれと異なる施行期日を定めたときは、その定めによる。

Article 2. A law shall come into effect after the expiration of twenty days following the date of its promulgation; provided, however, that if a different effective date is provided by law, such provision shall prevail.

(法律と同一の効力を有する慣習)

(Customs Having the Same Effect as Laws)

第三条 公の秩序又は善良の風俗に反しない慣習は、法令の規定により認められたもの又は法令に規定されていない事項に関するものに限り、法律と同一の効力を有する。

Article 3. Customs which are not against public policy shall have the same effect as laws, to the extent that they are authorized by the provisions of laws and regulations, or they relate to matters not provided for in laws and regulations.

第三章 準拠法に関する通則

Chapter III. General Rules for Governing Law

第一節 人

Section 1. Person

(人の行為能力)

(Person's Capacity to Act)

第四条 人の行為能力は、その本国法によって定める。

Article 4 (1). The legal capacity of a person to act shall be governed by his/her national law.

2 法律行為をした者がその本国法によれば行為能力の制限を受けた者となるときであっても行為地法によれば行為能力者となるべきときは、当該法律行為の当時そのすべての当事者が法を同じくする地に在った場合に限り、当該法律行為をした者は、前項の規定にかかわらず、行為能力者とみなす。

(2) Notwithstanding the preceding paragraph, when a person who has performed a juridical act is subject to the limitation of his/her capacity to act under his/her national law but has full capacity to act under the law of the place where the act is done (*lex loci actus*), that person shall be deemed to have full capacity to act, only in cases where all the parties were present in a place governed by the same law at the time of the juridical act.

3 前項の規定は、親族法又は相続法の規定によるべき法律行為及び行為地と法を異にする地に在る不動産に関する法律行為については、適用しない。

(3) The preceding paragraph shall not apply to a juridical act to be governed by the provisions of family law or inheritance law, or a juridical act relating to real property situated in a place governed by a different law from the law of the place where the act was done.

(後見開始の審判等)

(Ruling for Commencement of Guardianship, etc.)

第五条 裁判所は、成年被後見人、被保佐人又は被補助人となるべき者が日本に住所若しくは居所を有するとき又は日本の国籍を有するときは、日本法により、後見開始、保佐開始又は補助開始の審判（以下「後見開始の審判等」と総称する。）をすることができる。

Article 5. The court may make a ruling for commencement of guardianship, curatorship or assistance (hereinafter collectively referred to as a “Ruling for Commencement of Guardianship, etc.”) under Japanese law where a person who is to become an adult ward, person under curatorship or person under assistance has domicile or residence in Japan or has Japanese nationality.

(失踪の宣告)

(Adjudication of Disappearance)

第六条 裁判所は、不在者が生存していたと認められる最後の時点において、不在者が日本に住所を有していたとき又は日本の国籍を有していたときは、日本法により、失踪の宣告をすることができる。

Article 6 (1). The court may make an adjudication of his/her disappearance under Japanese law where an absentee had domicile in Japan or had Japanese nationality, at the latest point of time when he/she was found to be alive.

2 前項に規定する場合に該当しないときであっても、裁判所は、不在者の財産が日本に在るときはその財産についてのみ、不在者に関する法律関係が日本法によるべきときその他法律関係の性質、当事者の住所又は国籍その他の事情に照らして日本に関係があるときはその法律関係についてのみ、日本法により、失踪の宣告をすることができる。

(2) Even in the case where the preceding paragraph does not apply, if an absentee's property is situated in Japan, or if an absentee's legal relationship should be governed by Japanese law or is connected with Japan in light of the nature of the legal relationship, the domicile or nationality of the party and any other circumstances concerned, the court may, by applying Japanese law, make an adjudication of the absentee's disappearance only with regard to said property or said legal relationship, respectively.

第二節 法律行為

Section 2. Juridical Acts

(当事者による準拠法の選択)

(Choice of Governing Law by the Parties)

第七条 法律行為の成立及び効力は、当事者が当該法律行為の当時に選択した地の法による。

Article 7. The formation and effect of a juridical act shall be governed by the law of the place chosen by the parties at the time of the act.

(当事者による準拠法の選択がない場合)

(In the Absence of Choice of Governing Law by the Parties)

第八条 前条の規定による選択がないときは、法律行為の成立及び効力は、当該法律行為の当時にあって当該法律行為に最も密接な関係がある地の法による。

Article 8 (1). In the absence of a choice of law under the preceding Article, the formation and effect of a juridical act shall be governed by the law of the place with which the act is most closely connected at the time of the act.

2 前項の場合において、法律行為において特徴的な給付を当事者の一方のみが行うものであるときは、その給付を行う当事者の常居所地法（その当事者が当該法律行為に関係する事業所を有する場合にあっては当該事業所の所在地の法、その当事者が当

該法律行為に係る二以上の事業所で法を異にする地に所在するものを有する場合にあってはその主たる事業所の所在地の法)を当該法律行為に最も密接な関係がある地の法と推定する。

(2) In the case referred to in the preceding paragraph, if only one of the parties is to provide a characteristic performance involved in a juridical act, the law of the habitual residence of the party providing said performance (in cases where said party has a place of business connected with the juridical act, the law of the place of business; in cases where said party has two or more such places of business which are connected with the juridical act and which are governed by different laws, the law of the principal place of business) shall be presumed to be the law of the place with which the act is most closely connected.

3 第一項の場合において、不動産を目的物とする法律行為については、前項の規定にかかわらず、その不動産の所在地法を当該法律行為に最も密接な関係がある地の法と推定する。

(3) In the case referred to in paragraph (1), if the subject matter of the juridical act is real property, notwithstanding the preceding paragraph, the law of the place where the real property is situated (*lex rei sitae*) shall be presumed to be the law of the place with which the act is most closely connected.

(当事者による準拠法の変更)

(Change of Governing Law by the Parties)

第九条 当事者は、法律行為の成立及び効力について適用すべき法を変更することができる。ただし、第三者の権利を害することとなるときは、その変更をその第三者に対抗することができない。

Article 9. The parties may change the law otherwise applicable to the formation and effect of a juridical act; provided, however, that if such change prejudices the rights of a third party, it may not be asserted against the third party.

(法律行為の方式)

(Formalities for Juridical Act)

第十条 法律行為の方式は、当該法律行為の成立について適用すべき法(当該法律行為の後に前条の規定による変更がされた場合にあっては、その変更前の法)による。

Article 10 (1). The formalities for a juridical act shall be governed by a law applicable to the formation of the act (the initially applicable law prior to the change shall govern if the law was changed under the preceding Article after the juridical act).

2 前項の規定にかかわらず、行為地法に適合する方式は、有効とする。

(2) Notwithstanding the preceding paragraph, the formalities that comply with the law of the place where said act was done shall be valid.

3 法を異にする地に在る者に対してされた意思表示については、前項の規定の適用に当たっては、その通知を発送した地を行為地とみなす。

(3) For the purpose of the application of the preceding paragraph, with regard to a manifestation of intention to a person in a place governed by a different law, the place from where the notice of such manifestation was dispatched shall be deemed to be the place where said act was done.

4 法を異にする地に在る者の間で締結された契約の方式については、前二項の規定は、適用しない。この場合においては、第一項の規定にかかわらず、申込みの通知を発送した地の法又は承諾の通知を発送した地の法のいずれかに適合する契約の方式は、有効とする。

(4) The preceding two paragraphs shall not apply to the formalities for a contract concluded between persons in places governed by different laws. In this case, notwithstanding paragraph (1), the formalities for a contract that comply with either the law of the place from where the notice of offer was dispatched or the law of the place from where the notice of acceptance was dispatched shall be valid.

5 前三項の規定は、動産又は不動産に関する物権及びその他の登記をすべき権利を設定し又は処分する法律行為の方式については、適用しない。

(5) The preceding three paragraphs shall not apply to the formalities for a juridical act to establish or dispose of a real right (a right in rem) with regard to movable or immovable, or any other right requiring registration.

(消費者契約の特例)

(Special Provisions for Consumer Contracts)

第十一条 消費者（個人（事業として又は事業のために契約の当事者となる場合におけるものを除く。）をいう。以下この条において同じ。）と事業者（法人その他の社团又は財団及び事業として又は事業のために契約の当事者となる場合における個人をいう。以下この条において同じ。）との間で締結される契約（労働契約を除く。以下この条において「消費者契約」という。）の成立及び効力について第七条又は第九条の規定による選択又は変更により適用すべき法が消費者の常居所地法以外の法である場合であっても、消費者がその常居所地法中の特定の強行規定を適用すべき旨の意思を事業者に対し表示したときは、当該消費者契約の成立及び効力に関しその強行規定の定める事項については、その強行規定をも適用する。

Article 11 (1). Even when the law applicable to the formation and effect of a contract (excluding a labor contract: hereinafter referred to as a “Consumer Contract” in this Article) between a consumer (meaning an individual, excluding an individual who becomes a party to a contract as a business or for a business; hereinafter the same shall apply in this Article) and a business operator (meaning a juridical person and any other association or foundation and an individual who becomes a party to a contract as a business or for a business; hereinafter the same shall

apply in this Article) as a result of a choice or a change of law under Article 7 or Article 9 is a law other than the law of the consumer's habitual residence, if the consumer has manifested his/her intention to the business operator that a specific mandatory provision from within the law of the consumer's habitual residence should be applied, such mandatory provision shall also apply to the matters stipulated by the mandatory provision with regard to the formation and effect of the Consumer Contract.

2 消費者契約の成立及び効力について第七条の規定による選択がないときは、第八条の規定にかかわらず、当該消費者契約の成立及び効力は、消費者の常居所地法による。

(2) Notwithstanding Article 8, in the absence of a choice of law under Article 7 with regard to the formation and effect of a Consumer Contract, the formation and effect of the Consumer Contract shall be governed by the law of the consumer's habitual residence.

3 消費者契約の成立について第七条の規定により消費者の常居所地法以外の法が選択された場合であっても、当該消費者契約の方式について消費者がその常居所地法中の特定の強行規定を適用すべき旨の意思を事業者に対し表示したときは、前条第一項、第二項及び第四項の規定にかかわらず、当該消費者契約の方式に関しその強行規定の定める事項については、専らその強行規定を適用する。

(3) Even where a law other than the law of a consumer's habitual residence is chosen under Article 7 with regard to the formation of a Consumer Contract, if the consumer has manifested his/her intention to the business operator that a specific mandatory provision from within the law of the consumer's habitual residence should be applied to the formalities for the Consumer Contract, such mandatory provision shall exclusively apply to the matters stipulated by the mandatory provision with regard to the formalities for the Consumer Contract, notwithstanding paragraphs (1), (2) and (4) of the preceding Article.

4 消費者契約の成立について第七条の規定により消費者の常居所地法が選択された場合において、当該消費者契約の方式について消費者が専らその常居所地法によるべき旨の意思を事業者に対し表示したときは、前条第二項及び第四項の規定にかかわらず、当該消費者契約の方式は、専ら消費者の常居所地法による。

(4) Where the law of a consumer's habitual residence is chosen under Article 7 with regard to the formation of a Consumer Contract, if the consumer has manifested his/her intention to the business operator that the formalities for the Consumer Contract should be governed exclusively by the law of the consumer's habitual residence, the formalities for the Consumer Contract shall be governed exclusively by the law of the consumer's habitual residence, notwithstanding paragraphs (2) and (4) of the preceding Article.

5 消費者契約の成立について第七条の規定による選択がないときは、前条第一項、第二項及び第四項の規定にかかわらず、当該消費者契約の方式は、消費者の常居所地法による。

(5) In the absence of a choice of law under Article 7 with regard to the formation of a Consumer Contract, notwithstanding paragraphs (1), (2) and (4) of the preceding Article, the formalities for the Consumer Contract shall be governed by the law of the consumer's habitual residence.

6 前各項の規定は、次のいずれかに該当する場合には、適用しない。

(6) The preceding paragraphs of this Article shall not apply in any of the following cases:

一 事業者の事業所で消費者契約に係るものが消費者の常居所地と法を異にする地に所在した場合であって、消費者が当該事業所の所在地と法を同じくする地において当該消費者契約を締結したとき。ただし、消費者が、当該事業者から、当該事業所の所在地と法を同じくする地において消費者契約を締結することについての勧誘をその常居所地において受けていたときを除く。

(i) where a business operator's place of business that is connected with a Consumer Contract is located in a place governed by a different law from the law of a consumer's habitual residence, and the consumer proceeds to a place governed by the same law as the law of the place of business and concludes the Consumer Contract there; provided, however, that this shall not apply where the consumer has been, in the place of his/her habitual residence, solicited by the business operator to conclude the Consumer Contract in a place governed by the same law as the law of the place of business;

二 事業者の事業所で消費者契約に係るものが消費者の常居所地と法を異にする地に所在した場合であって、消費者が当該事業所の所在地と法を同じくする地において当該消費者契約に基づく債務の全部の履行を受けたとき、又は受けることとされていたとき。ただし、消費者が、当該事業者から、当該事業所の所在地と法を同じくする地において債務の全部の履行を受けることについての勧誘をその常居所地において受けていたときを除く。

(ii) where a business operator's place of business that is connected with a Consumer Contract is located in a place governed by a different law from the law of a consumer's habitual residence, and the consumer has received or has been supposed to receive the entire performance of the obligation under the Consumer Contract in a place governed by the same law as the law of the place of business; provided, however, that this shall not apply where the consumer is, in the place of his/her habitual residence, solicited by the business operator to receive the entire performance of the obligation in a place governed by the same law as the law of the place of business;

三 消費者契約の締結の当時、事業者が、消費者の常居所を知らず、かつ、知らなかったことについて相当の理由があるとき。

- (iii) where at the time of conclusion of a Consumer Contract a business operator did not know a consumer's habitual residence, and had reasonable grounds for not knowing that; or
- 四 消費者契約の締結の当時、事業者が、その相手方が消費者でないことと誤認し、かつ、誤認したことについて相当の理由があるとき。
- (iv) where at the time of conclusion of a Consumer Contract a business operator misidentified the counterparty as not being a consumer, and had reasonable grounds for making such misidentification.

(労働契約の特例)

(Special Provisions for Labor Contracts)

第十二条 労働契約の成立及び効力について第七条又は第九条の規定による選択又は変更により適用すべき法が当該労働契約に最も密接な関係がある地の法以外の法である場合であっても、労働者が当該労働契約に最も密接な関係がある地の法中の特定の強行規定を適用すべき旨の意思を使用者に対し表示したときは、当該労働契約の成立及び効力に関しその強行規定の定める事項については、その強行規定をも適用する。

Article 12 (1). Even where the applicable law to the formation and effect of a labor contract as a result of a choice or change under Article 7 or Article 9 is a law other than the law of the place with which the labor contract is most closely connected, if a worker has manifested his/her intention to an employer that a specific mandatory provision from within the law of the place with which the labor contract is most closely connected should be applied, such mandatory provision shall also apply to the matters stipulated in the mandatory provision with regard to the formation and effect of the labor contract.

2 前項の規定の適用に当たっては、当該労働契約において労務を提供すべき地の法（その労務を提供すべき地を特定することができない場合にあっては、当該労働者を雇い入れた事業所の所在地の法。次項において同じ。）を当該労働契約に最も密接な関係がある地の法と推定する。

(2) For the purpose of the application of the preceding paragraph, the law of the place where the work should be provided under the labor contract (in cases where such place cannot be identified, the law of the place of business at which the worker was employed; the same shall apply in paragraph (3)) shall be presumed to be the law of the place with which the labor contract is most closely connected.

3 労働契約の成立及び効力について第七条の規定による選択がないときは、当該労働契約の成立及び効力については、第八条第二項の規定にかかわらず、当該労働契約において労務を提供すべき地の法を当該労働契約に最も密接な関係がある地の法と推定する。

(3) In the absence of a choice of law under Article 7 with regard to the formation and effect of a labor contract, notwithstanding Article 8, pa-

paragraph (2), the law of the place where the work should be provided under the labor contract shall be presumed to be the law of the place with which the labor contract is most closely connected with regard to the formation and effect of the labor contract.

第三節 物権等

Section 3. Real Rights (Rights in rem), etc.

(物権及びその他の登記をすべき権利)

(Real Right and Other Right Requiring Registration)

第十三条 動産又は不動産に関する物権及びその他の登記をすべき権利は、その目的物の所在地法による。

Article 13 (1). A real right to movables or immovables and any other right requiring registration shall be governed by the law of the place where the subject property of the right is situated.

2 前項の規定にかかわらず、同項に規定する権利の得喪は、その原因となる事実が完成した当時におけるその目的物の所在地法による。

(2) Notwithstanding the preceding paragraph, acquisition or loss of a right prescribed in said paragraph shall be governed by the law of the place where the subject property of the right is situated at the time when the facts constituting the cause of the acquisition or loss were completed.

第四節 債権

Section 4. Claims

(事務管理及び不当利得)

(Management Without Mandate and Unjust Enrichment)

第十四条 事務管理又は不当利得によって生ずる債権の成立及び効力は、その原因となる事実が発生した地の法による。

Article 14. The formation and effect of a claim arising from management without mandate (*negotiorum gestio*) or unjust enrichment shall be governed by the law of the place where the facts constituting the cause of it occurred.

(明らかにより密接な関係がある地がある場合の例外)

(Exception for Cases Where Another Place Is Obviously More Closely Connected)

第十五条 前条の規定にかかわらず、事務管理又は不当利得によって生ずる債権の成立及び効力は、その原因となる事実が発生した当時において当事者が法を同じくする地に常居所を有していたこと、当事者間の契約に関連して事務管理が行われ又は不当利得が生じたことその他の事情に照らして、明らかに同条の規定により適用すべき法の属する地よりも密接な関係がある他の地があるときは、当該他の地の法による。

Article 15. Notwithstanding the preceding Article, the formation and effect of a claim arising from management without mandate or unjust enrichment shall be governed by the law of the place that is obviously more closely connected with the management without mandate or unjust enrichment than the place indicated in the said Article, in light of that the parties had their habitual residence in the places governed by the same law at the time of the occurrence of the facts constituting the cause of the management without mandate or unjust enrichment, that management without mandate was performed or unjust enrichment arose in connection with a contract concluded between the parties, or any other circumstances concerned.

(当事者による準拠法の変更)

(Change of Governing Law by the Parties)

第十六条 事務管理又は不当利得の当事者は、その原因となる事実が発生した後において、事務管理又は不当利得によって生ずる債権の成立及び効力について適用すべき法を変更することができる。ただし、第三者の権利を害することとなるときは、その変更をその第三者に対抗することができない。

Article 16. The parties to the management without mandate or unjust enrichment may change a law applicable to the formation and effect of a claim arising from the management without mandate or unjust enrichment after the facts constituting the cause of it occurred; provided, however, that if such change prejudices the rights of a third party, it may not be asserted against the third party.

(不法行為)

(Tort)

第十七条 不法行為によって生ずる債権の成立及び効力は、加害行為の結果が発生した地の法による。ただし、その地における結果の発生が通常予見することのできないものであったときは、加害行為が行われた地の法による。

Article 17. The formation and effect of a claim arising from a tort shall be governed by the law of the place where the result of the wrongful act occurred; provided, however, that if the occurrence of the result at said place was ordinarily unforeseeable, the law of the place where the wrongful act was committed shall govern.

(生産物責任の特例)

(Special Provisions for Product Liability)

第十八条 前条の規定にかかわらず、生産物（生産され又は加工された物をいう。以下この条において同じ。）で引渡しがされたものの瑕疵により他人の生命、身体又は財産を侵害する不法行為によって生ずる生産業者（生産物を業として生産し、加工し、輸入し、輸出し、流通させ、又は販売した者をいう。以下この条において同じ。）又は生産物にその生産業者と認めることができる表示をした者（以下この条において「生産業

者等」と総称する。)に対する債権の成立及び効力は、被害者が生産物の引渡しを受けた地の法による。ただし、その地における生産物の引渡しが通常予見することのできないものであったときは、生産業者等の主たる事業所の所在地の法(生産業者等が事業所を有しない場合にあっては、その常居所地法)による。

Article 18. Notwithstanding the preceding Article, where a claim arises from a tort involving injury to life, body or property of others, caused by a defect in a product (meaning a thing produced or processed; hereinafter the same shall apply in this Article) that is delivered, against a producer (meaning a person who has produced, processed, imported, exported, distributed or sold a product in the course of trade; hereinafter the same shall apply in this Article) or a person who has provided a representation on the product in a manner which allows the others to recognize such person as its producer (hereinafter collectively referred to as a “Producer, etc.” in this Article), the formation and effect of such claim shall be governed by the law of the place where the victim received the delivery of the product; provided, however, that if the delivery of the product at said place was ordinarily unforeseeable, the law of the principal place of business of the Producer, etc. (in cases where the Producer, etc. has no place of business, the law of his/her habitual residence) shall govern.

(名誉又は信用の毀損の特例)

(Special Provisions for Defamation)

第十九条 第十七条の規定にかかわらず、他人の名誉又は信用を毀損する不法行為によって生ずる債権の成立及び効力は、被害者の常居所地法(被害者が法人その他の社団又は財団である場合にあっては、その主たる事業所の所在地の法)による。

Article 19. Notwithstanding Article 17, the formation and effect of a claim arising from a tort of defamation of others shall be governed by the law of the victim’s habitual residence (in cases where the victim is a juridical person or any other association or foundation, the law of its principal place of business).

(明らかにより密接な関係がある地がある場合の例外)

(Exception for Cases Where Another Place Is Obviously More Closely Connected)

第二十条 前三条の規定にかかわらず、不法行為によって生ずる債権の成立及び効力は、不法行為の当時において当事者が法を同じくする地に常居所を有していたこと、当事者間の契約に基づく義務に違反して不法行為が行われたことその他の事情に照らして、明らかに前三条の規定により適用すべき法の属する地よりも密接な関係がある他の地があるときは、当該他の地の法による。

Article 20. Notwithstanding the preceding three Articles, the formation and effect of a claim arising from a tort shall be governed by the law of the place with which the tort is obviously more closely connected than the place indicated in the preceding three Articles, in light of that the

parties had their habitual residence in the places governed by the same law at the time of the occurrence of the tort, that the tort was committed in breach of the obligation under a contract between the parties, or any other circumstances concerned.

(当事者による準拠法の変更)

(Change of Governing Law by the Parties)

第二十一条 不法行為の当事者は、不法行為の後において、不法行為によって生ずる債権の成立及び効力について適用すべき法を変更することができる。ただし、第三者の権利を害することとなるときは、その変更をその第三者に対抗することができない。

Article 21. The parties to a tort may, after the tort occurs, change a law applicable to the formation and effect of a claim arising from the tort; provided, however, that if such change prejudices the rights of a third party, it may not be asserted against the third party.

(不法行為についての公序による制限)

(Restriction by Public Policy Regarding Tort)

第二十二条 不法行為について外国法によるべき場合において、当該外国法を適用すべき事実が日本法によれば不法とならないときは、当該外国法に基づく損害賠償その他の処分の請求は、することができない。

Article 22 (1). In the case where a tort shall be governed by a foreign law, if facts to which the foreign law should be applied do not constitute a tort under Japanese law, no claim under the foreign law may be made for damages or any other remedies.

2 不法行為について外国法によるべき場合において、当該外国法を適用すべき事実が当該外国法及び日本法により不法となるときであっても、被害者は、日本法により認められる損害賠償その他の処分でなければ請求することができない。

(2) In the case where a tort shall be governed by a foreign law, even if facts to which the foreign law should be applied constitute a tort both under the foreign law and Japanese law, the victim may make a claim only for damages or any other remedies that may be permitted under Japanese law.

(債権の譲渡)

(Assignment of Claim)

第二十三条 債権の譲渡の債務者その他の第三者に対する効力は、譲渡に係る債権について適用すべき法による。

Article 23. The effect of an assignment of a claim, against the obligor and a third party, shall be governed by the law applicable to the claim assigned.

第五節 親族

Section 5. Relatives

(婚姻の成立及び方式)

(Formation and Formalities of Marriage)

第二十四条 婚姻の成立は、各当事者につき、その本国法による。

Article 24 (1). The formation of a marriage shall be governed by the national law of each party.

2 婚姻の方式は、婚姻挙行地の法による。

(2) The formalities for a marriage shall be governed by the law of the place where the marriage is celebrated (*lex loci celebrationis*).

3 前項の規定にかかわらず、当事者の一方の本国法に適合する方式は、有効とする。ただし、日本において婚姻が挙行された場合において、当事者の一方が日本人であるときは、この限りでない。

(3) Notwithstanding the preceding paragraph, the formalities that comply with the national law of either party to a marriage shall be valid; provided, however, that this shall not apply where a marriage is celebrated in Japan and either party to the marriage is a Japanese national.

(婚姻の効力)

(Effect of Marriage)

第二十五条 婚姻の効力は、夫婦の本国法が同一であるときはその法により、その法がない場合において夫婦の常居所地法が同一であるときはその法により、そのいずれの法もないときは夫婦に最も密接な関係がある地の法による。

Article 25. The effect of a marriage shall be governed by the national law of the husband and wife if their national law is the same, or where that is not the case, by the law of the habitual residence of the husband and wife if their law of the habitual residence is the same, or where neither of these is the case, by the law of the place most closely connected with the husband and wife.

(夫婦財産制)

(Marital Property Regime)

第二十六条 前条の規定は、夫婦財産制について準用する。

Article 26 (1). The preceding Article shall apply *mutatis mutandis* to the marital property regime.

2 前項の規定にかかわらず、夫婦が、その署名した書面で日付を記載したものにより、次に掲げる法のうちいずれの法によるべきかを定めたときは、夫婦財産制は、その法による。この場合において、その定めは、将来に向かってのみその効力を生ずる。

(2) Notwithstanding the preceding paragraph, if a husband and wife have designated one of the laws listed in the following as the governing law by means of a document signed by them and dated, their marital property regime shall be governed by the law thus designated. In this case, the designation shall be effective only for the future:

一 夫婦の一方が国籍を有する国の法

(i) the law of the country where either husband or wife has nationality;

二 夫婦の一方の常居所地法

(ii) the law of the habitual residence of either husband or wife; or

三 不動産に関する夫婦財産制については、その不動産の所在地法

(iii) with regard to marital property regime regarding real property, the law of the place where the real property is situated.

3 前二項の規定により外国法を適用すべき夫婦財産制は、日本においてされた法律行為及び日本に在る財産については、善意の第三者に対抗することができない。この場合において、その第三者との間の関係については、夫婦財産制は、日本法による。

(3) The marital property regime to which a foreign law should be applied pursuant to the preceding two paragraphs may not be asserted against a third party without knowledge, to the extent that it is related to any juridical act done in Japan or any property situated in Japan. In this case, in relation to such third party, the marital property regime shall be governed by Japanese law.

4 前項の規定にかかわらず、第一項又は第二項の規定により適用すべき外国法に基づいてされた夫婦財産契約は、日本においてこれを登記したときは、第三者に対抗することができる。

(4) Notwithstanding the preceding paragraph, a contract on marital property concluded under a foreign law pursuant to paragraph (1) or (2) of this Article may be asserted against a third party when it is registered in Japan.

(離婚)

(Divorce)

第二十七条 第二十五条の規定は、離婚について準用する。ただし、夫婦の一方が日本に常居所を有する日本人であるときは、離婚は、日本法による。

Article 27. Article 25 shall apply mutatis mutandis to divorce; provided, however, that if either husband or wife is a Japanese national who has habitual residence in Japan, their divorce shall be governed by Japanese law.

(嫡出である子の親子関係の成立)

(Formation of Parent-Child Relationship with Child Born in Wedlock)

第二十八条 夫婦の一方の本国法で子の出生の当時におけるものにより子が嫡出となるべきときは、その子は、嫡出である子とする。

Article 28 (1). If a child shall be treated as a child born in wedlock under the national law of either the husband or wife at the time of the child's birth, the child shall be deemed to be a child born in wedlock.

2 夫が子の出生前に死亡したときは、その死亡の当時における夫の本国法を前項の夫の本国法とみなす。

(2) If a husband has died before his child's birth, the husband's national law at the time of his death shall be deemed to be the husband's national law set forth in the preceding paragraph.

(嫡出でない子の親子関係の成立)

(Formation of Parent-Child Relationship with Child Born Out of Wedlock)

第二十九条 嫡出でない子の親子関係の成立は、父との間の親子関係については子の出生の当時における父の本国法により、母との間の親子関係についてはその当時における母の本国法による。この場合において、子の認知による親子関係の成立については、認知の当時における子の本国法によればその子又は第三者の承諾又は同意があることが認知の要件であるときは、その要件をも備えなければならない。

Article 29 (1). In the case of a child born out of wedlock, the formation of a parent-child relationship with regard to the father and the child shall be governed by the father's national law at the time of the child's birth, and with regard to the mother and the child by the mother's national law at said time. In this case, when establishing a parent-child relationship by acknowledgment of parentage of a child, if obtaining the acceptance or consent from the child or a third party is required for acknowledgment under the child's national law at the time of the acknowledgement, such requirement shall also be satisfied.

2 子の認知は、前項前段の規定により適用すべき法によるほか、認知の当時における認知する者又は子の本国法による。この場合において、認知する者の本国法によるときは、同項後段の規定を準用する。

(2) Acknowledgement of parentage of a child shall be governed by the law designated in the first sentence of the preceding paragraph, or by the national law of the acknowledging person or of the child at the time of the acknowledgement. In this case, if the acknowledging person's national law is to govern, the second sentence of the preceding paragraph shall apply *mutatis mutandis*.

3 父が子の出生前に死亡したときは、その死亡の当時における父の本国法を第一項の父の本国法とみなす。前項に規定する者が認知前に死亡したときは、その死亡の当時におけるその者の本国法を同項のその者の本国法とみなす。

(3) If a father has died before his child's birth, the father's national law at the time of his death shall be deemed to be the father's national law set forth in paragraph (1). If the person referred to in the preceding paragraph has died before the acknowledgment, the person's national law at the time of his/her death shall be deemed to be the person's national law set forth in said paragraph.

(準正)

(Legitimation)

第三十条 子は、準正の要件である事実が完成した当時における父若しくは母又は子の本国法により準正が成立するときは、嫡出子の身分を取得する。

Article 30 (1). A child shall acquire the status of a child born in wedlock if the child is legitimated under the national law of the father or the mother or of the child at the time when the facts constituting the requirements for legitimation are completed.

2 前項に規定する者が準正の要件である事実の完成前に死亡したときは、その死亡の当時におけるその者の本国法を同項のその者の本国法とみなす。

(2) If a person referred to in the preceding paragraph has died before the facts constituting the requirements for legitimation are completed, the person's national law at the time of his/her death shall be deemed to be the person's national law set forth in said paragraph.

(養子縁組)

(Adoption)

第三十一条 養子縁組は、縁組の当時における養親となるべき者の本国法による。この場合において、養子となるべき者の本国法によればその者若しくは第三者の承諾若しくは同意又は公的機関の許可その他の処分があることが養子縁組の成立の要件であるときは、その要件をも備えなければならない。

Article 31 (1). Adoption shall be governed by the national law of an adoptive parent at the time of the adoption. In this case, if obtaining the acceptance or consent from the person to be adopted or a third party, or obtaining permission or any other decision from a public authority is required for adoption under the national law of the person to be adopted, such requirement shall also be satisfied.

2 養子とその実方の血族との親族関係の終了及び離縁は、前項前段の規定により適用すべき法による。

(2) The termination of a family relationship between an adopted child and his/her natural relatives by blood and dissolution of adoption shall be governed by the law applicable under the first sentence of the preceding paragraph.

(親子間の法律関係)

(Legal Relationship between Parents and Child)

第三十二条 親子間の法律関係は、子の本国法が父又は母の本国法（父母の一方が死亡し、又は知れない場合にあつては、他の一方の本国法）と同一である場合には子の本国法により、その他の場合には子の常居所地法による。

Article 32. The legal relationship between parents and their child shall be governed by the child's national law if it is the same as the national law of either the father or mother (in cases where one parent has died or is unknown, the national law of the other parent), or in other cases by the law of the child's habitual residence.

(その他の親族関係等)

(Other Family Relationships, etc.)

第三十三条 第二十四条から前条までに規定するもののほか、親族関係及びこれによって生ずる権利義務は、当事者の本国法によって定める。

Article 33. Family relationships or rights and obligations arising therefrom other than those provided for in Article 24 to Article 32 shall be governed by the national law of the party concerned.

(親族関係についての法律行為の方式)

(Formalities for Juridical Act Regarding Family Relationships)

第三十四条 第二十五条から前条までに規定する親族関係についての法律行為の方式は、当該法律行為の成立について適用すべき法による。

Article 34 (1). The formalities for a juridical act regarding family relationships provided for in Article 25 to Article 33 shall be governed by the law applicable to the formation of the juridical act.

2 前項の規定にかかわらず、行為地法に適合する方式は、有効とする。

(2) Notwithstanding the preceding paragraph, the formalities that comply with the law of the place where the act was done shall be valid.

(後見等)

(Guardianship, etc.)

第三十五条 後見、保佐又は補助（以下「後見等」と総称する。）は、被後見人、被保佐人又は被補助人（次項において「被後見人等」と総称する。）の本国法による。

Article 35 (1). Guardianship, curatorship or assistance (hereinafter collectively referred to as "Guardianship, etc.") shall be governed by the national law of a ward, person under curatorship or person under assistance (collectively referred to as a "Ward, etc." in paragraph (2)).

2 前項の規定にかかわらず、外国人が被後見人等である場合であつて、次に掲げるときは、後見人、保佐人又は補助人の選任の審判その他の後見等に関する審判については、日本法による。

(2) Notwithstanding the preceding paragraph, in the following cases where a foreign national is a Ward, etc., a ruling of appointment of a guardian, curator or assistant and other ruling concerning Guardianship, etc. shall be governed by Japanese law:

- 一 当該外国人の本国法によればその者について後見等が開始する原因がある場合であって、日本における後見等の事務を行う者がいないとき。
- (i) where the grounds for commencement of Guardianship, etc. of the foreign national exist under his/her national law, and there is no person to conduct the affairs of Guardianship, etc. in Japan; or
- 二 日本において当該外国人について後見開始の審判等があったとき。
- (ii) where a Ruling for Commencement of Guardianship, etc. of the foreign national is made in Japan.

第六節 相続

Section 6. Inheritance

(相続)

(Inheritance)

第三十六条 相続は、被相続人の本国法による。

Article 36. Inheritance shall be governed by the national law of the decedent.

(遺言)

(Will)

第三十七条 遺言の成立及び効力は、その成立の当時における遺言者の本国法による。

Article 37 (1). The formation and effect of a will shall be governed by the national law of a testator at the time of the formation.

2 遺言の取消しは、その当時における遺言者の本国法による。

(2) The rescission of a will shall be governed by the national law of a testator at the time of the rescission.

第七節 補則

Section 7. Auxiliary Provisions

(本国法)

(National Law)

第三十八条 当事者が二以上の国籍を有する場合には、その国籍を有する国のうちに当事者が常居所を有する国があるときはその国の法を、その国籍を有する国のうちに当事者が常居所を有する国がないときは当事者に最も密接な関係がある国の法を当事者の本国法とする。ただし、その国籍のうちのいずれかが日本の国籍であるときは、日本法を当事者の本国法とする。

Article 38 (1). Where a party concerned has two or more nationalities, the party's national law shall be the law of the country of his/her nationality where he/she has habitual residence, or, the law of the country with which the party is most closely connected if there is no such country of his/her nationality where the party has habitual residence; provided, however, that if one of those nationalities is Japanese, Japanese law shall be the party's national law.

2 当事者の本国法によるべき場合において、当事者が国籍を有しないときは、その常居所地法による。ただし、第二十五条（第二十六条第一項及び第二十七条において準用する場合を含む。）及び第三十二条の規定の適用については、この限りでない。

(2) In cases where the national law of a party concerned shall govern, if the party has no nationality, the law of his/her habitual residence shall govern; provided, however, that this shall not apply with regard to the application of Article 25 (including cases where it is applied mutatis mutandis pursuant to Article 26, paragraph (1) and Article 27) and Article 32.

3 当事者が地域により法を異にする国の国籍を有する場合には、その国の規則に従い指定される法（そのような規則がない場合にあつては、当事者に最も密接な関係がある地域の法）を当事者の本国法とする。

(3) Where a party concerned has nationality in a country where different laws are applied in different regions, his/her national law shall be the law designated in accordance with the rules of the country (in the absence of such rules, the law of the region with which the party is most closely connected).

(常居所地法)

(Law of Habitual Residence)

第三十九条 当事者の常居所地法によるべき場合において、その常居所が知れないときは、その居所地法による。ただし、第二十五条（第二十六条第一項及び第二十七条において準用する場合を含む。）の規定の適用については、この限りでない。

Article 39. In cases where the law of a party's habitual residence shall govern, if his/her habitual residence is unknown, the law of his/her residence shall govern; provided, however, that this shall not apply with regard to the application of Article 25 (including cases where it is applied mutatis mutandis pursuant to Article 26, paragraph (1) and Article 27).

(人的に法を異にする国又は地の法)

(Law of Country or Place Where Different Laws Are Applied According to Person's Status)

第四十条 当事者が人的に法を異にする国の国籍を有する場合には、その国の規則に従い指定される法（そのような規則がない場合にあつては、当事者に最も密接な関係がある法）を当事者の本国法とする。

Article 40 (1). Where a party concerned has nationality in a country where different laws are applied according to a person's status, his/her national law shall be the law designated in accordance with the rules of the country (in the absence of such rules, the law with which the party is most closely connected).

2 前項の規定は、当事者の常居所地が人的に法を異にする場合における当事者の常居所地法で第二十五条（第二十六条第一項及び第二十七条において準用する場合を含む。）、第二十六条第二項第二号、第三十二条又は第三十八条第二項の規定により適用されるもの及び夫婦に最も密接な関係がある地が人的に法を異にする場合における夫婦に最も密接な関係がある地の法について準用する。

(2) The preceding paragraph shall apply mutatis mutandis to the law of a party's habitual residence that is applicable under Article 25 (including cases where they are applied mutatis mutandis pursuant to Article 26, paragraph (1) and Article 27), Article 26, paragraph (2), item (ii), Article 32 or Article 38, paragraph (2) in cases where different laws are applied according to a person's status in the place of the party's habitual residence, and to the law of the place with which a husband and wife are most closely connected in cases where different laws are applied according to a person's status in the place with which the husband and wife are most closely connected.

(反致)

(Renvoi)

第四十一条 当事者の本国法によるべき場合において、その国の法に従えば日本法によるべきときは、日本法による。ただし、第二十五条（第二十六条第一項及び第二十七条において準用する場合を含む。）又は第三十二条の規定により当事者の本国法によるべき場合は、この限りでない。

Article 41. In cases where the national law of a party concerned shall govern, if Japanese law shall govern in accordance with the law of the country of the national law, Japanese law shall govern; provided, however, that this shall not apply where the national law of a party shall govern under Article 25 (including cases where it is applied mutatis mutandis pursuant to Article 26, paragraph (1) and Article 27) or Article 32.

(公序)

(Public Policy)

第四十二条 外国法によるべき場合において、その規定の適用が公の秩序又は善良の風俗に反するときは、これを適用しない。

Article 42. In cases where a foreign law shall govern, if the application of those provisions of the foreign law is against public policy, those provisions shall not apply.

(適用除外)

(Exclusions from Application)

第四十三条 この章の規定は、夫婦、親子その他の親族関係から生ずる扶養の義務については、適用しない。ただし、第三十九条本文の規定の適用については、この限りでない。

Article 43 (1). The provisions of this Chapter, except for the main clause of Article 39, shall not apply to the obligations to support arising from the relationship between a husband and wife, parents and their child, and other family relationships.

2 この章の規定は、遺言の方式については、適用しない。ただし、第三十八条第二項本文、第三十九条本文及び第四十条の規定の適用については、この限りでない。

(2) The provisions of this Chapter, except for the main clause of Article 38, paragraph (2), the main clause of Article 39, and Article 40, shall not apply to the formalities for a will.

附 則 [抄]

Supplementary Provisions [Extract]

(施行期日)

(Effective Date)

第一条 この法律は、公布の日から起算して一年を超えない範囲内において政令で定める日から施行する。

Article 1. This Act shall come into effect from the day specified by Cabinet Order within a period not exceeding one year from the date of promulgation.

(経過措置)

(Transitional Measures)

第二条 改正後の法の適用に関する通則法(以下「新法」という。)の規定は、次条の規定による場合を除き、この法律の施行の日(以下「施行日」という。)前に生じた事項にも適用する。

Article 2. The provisions of the Act on General Rules for Application of Laws after revision (hereinafter referred to as the “New Act”), except under the next Article, shall also apply to matters that have arisen prior to the date of the effectuation of this Act (hereinafter referred to as the “Date of Effectuation”).

第三条 施行日前にされた法律行為の当事者の能力については、新法第四条の規定にかかわらず、なお従前の例による。

Article 3 (1). With regard to the capacity of a person to perform a juridical act done prior to the Date of Effectuation, the provisions then in force shall remain applicable, notwithstanding Article 4 of the New Act.

2 施行日前にされた申立てに係る後見開始の審判等及び失踪の宣告については、新法第五条及び第六条の規定にかかわらず、なお従前の例による。

(2) With regard to a Ruling for Commencement of Guardianship, etc. and adjudication of disappearance based on a petition filed prior to the Date of Effectuation, the provisions then in force shall remain applicable, notwithstanding Article 5 and Article 6 of the New Act.

3 施行日前にされた法律行為の成立及び効力並びに方式については、新法第八条から第十二条までの規定にかかわらず、なお従前の例による。

(3) With regard to the formation and effect of a juridical act done prior to the Date of Effectuation and the formalities for such act, the provisions then in force shall remain applicable, notwithstanding Article 8 to Article 12 of the New Act.

4 施行日前にその原因となる事実が発生した事務管理及び不当利得並びに施行日前に加害行為の結果が発生した不法行為によって生ずる債権の成立及び効力については、新法第十五条から第二十一条までの規定にかかわらず、なお従前の例による。

(4) With regard to the formation and effect of a claim arising from management without mandate and unjust enrichment for which the facts constituting the cause occurred prior to the Date of Effectuation, and a claim arising from a tort for which the result of the wrongful act occurred prior to the Date of Enforcement, notwithstanding Article 15 to Article 21 of the New Act, the provisions then in force shall remain applicable.

5 施行日前にされた債権の譲渡の債務者その他の第三者に対する効力については、新法第二十三条の規定にかかわらず、なお従前の例による。

(5) With regard to the effect of an assignment of a claim done prior to the Date of Effectuation against the debtor and third parties, the provisions then in force shall remain applicable, notwithstanding Article 23 of the New Act.

6 施行日前にされた親族関係（改正前の法例第十四条から第二十一条までに規定する親族関係を除く。）についての法律行為の方式については、新法第三十四条の規定にかかわらず、なお従前の例による。

(6) With regard to the formalities for a juridical act concerning a family relationship (excluding the family relationships prescribed in Article 14 to Article 21 of the Act on General Rules for Application of Law prior to revision) done prior to the date of Effectuation, the provisions then in force shall remain applicable, notwithstanding Article 34 of the New Act.

7 施行日前にされた申立てに係る後見人、保佐人又は補助人の選任の審判その他の後見等に関する審判については、新法第三十五条第二項の規定にかかわらず、なお従前の例による。

(7) With regard to a ruling of appointment of a guardian, curator or assistant or any other ruling concerning Guardianship, etc. based on a petition filed prior to the Date of Effectuation, the provisions then in force shall remain applicable, notwithstanding Article 35, paragraph (2) of the New Act.

Ustawa o zasadach ogólnych dla stosowania praw

z dnia 21 czerwca 2006 r.

Rozdział I. Postanowienia ogólne (art. 1)

Rozdział II. Ogólne zasady prawa (art. 2—3)

Rozdział III. Ogólne zasady dla prawa stanowionego

Dział I. Osoby (art. 4—6)

Dział II. Czynności prawne (art. 7—12)

Dział III. Prawa rzeczowe (art. 13)

Dział IV. Roszczenia (art. 14—23)

Dział V. Część rodzinna (art. 24—35)

Dział VI. Spadki (art. 36—37)

Dział VII. Przepisy pomocnicze (art. 38—43)

Przepisy uzupełniające

Rozdział I. Postanowienia ogólne

(Cel)

Art. 1. Niniejsza ustawa reguluje ogólne zasady stosowania praw.

Rozdział II. Ogólne zasady prawa

(Wejście w życie)

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z upływem 20 dni od dnia jej ogłoszenia, chyba że inny okres został przewidziany w przepisach odrębnych.

(Zwyczaj wiąże tak jak prawo)

Art. 3. Zwyczaj, który nie narusza zasad współżycia społecznego, jest tak samo wiążący jak prawo stanowione, w zakresie, w którym jest on dozwolony przepisami prawa lub odnosi się do materii nieuregulowanej prawnie.

Rozdział III. Ogólne zasady stosowania prawa stanowionego

Dział I. Osoby

(Zdolność do czynności prawnych)

Art. 4 § 1. Zdolność do czynności prawnych wynika z prawa ojczystego.

§ 2. Niezależnie od poprzedniego paragrafu, jeśli osoba, której zdolność do czynności prawnej została ograniczona na mocy przepisów ojczystych, ale czynność prawna została dokonana w państwie, którego przepisy nadają jej pełną zdolność do czynności prawnych (*lex loci actus*), uważa się, że ma ona pełną zdolność do czynności prawnych, jednak tylko, jeśli wszystkie strony czynności prawnej przebywały na obszarze jurysdykcji tego państwa.

§ 3. Przepisu poprzedniego paragrafu nie stosuje się dla prawa rodzinnego oraz spadkowego, oraz jeśli czynność prawna dotyczy rzeczy, która podlega prawu innego państwa niż tego, w którym czynność prawna została dokonana.

(Orzeczenie o rozpoczęciu opieki)

Art. 5. Sąd może ustanowić opiekę, kuratelę lub wsparcie (od teraz zbiorczo określane „ustanowieniem opieki”), stosując przepisy japońskie, jeśli osoba, która ma być poddana opiece, kurateli lub wsparciu, ma miejsce zamieszkania lub siedziby w Japonii, lub jeśli ma obywatelstwo japońskie.

(Uznanie za zmarłego)

Art. 6 § 1. Sąd może uznać za zmarłego w świetle przepisów prawa japońskiego, jeśli zaginiony miał w Japonii miejsce zamieszkania lub miał japońskie obywatelstwo w ostatnim momencie, w którym wedle dostępnych informacji jeszcze żył.

§ 2. W sytuacji, w której nie stosuje się poprzedniego paragrafu, jednak majątek zaginionego jest zlokalizowany w Japonii, lub jeśli zaginiony ma stosunki prawne podlegające prawu japońskiemu, lub połączone z Japonią w świetle natury tego stosunku prawnego, miejsca zamieszkania, narodowości lub innych okoliczności, sąd może uznać za zmarłego, jednak wyłącznie odpowiednio w stosunku do danego majątku lub danego stosunku prawnego.

Dział II. Czynności prawne

(Wybór prawa właściwego)

Art. 7. Do powstania oraz skutków czynności prawnej powinno się stosować przepisy prawa właściwego wybranego przez strony w chwili dokonywania tej czynności.

(Skutki niedokonania wyboru prawa właściwego przez strony)

Art. 8 § 1. W razie braku dokonania wyboru, o którym mowa w poprzedzającym artykule, do zawarcia oraz skutków czynności prawnej stosuje się przepisy państwa, z którym czynność prawna jest najściślej związana.

§ 2. W przypadku określonym w poprzedzającym paragrafie, jeśli tylko jedna strona czynności prawnej zobowiązuje się do konkretnego działania, do czynności prawnej stosuje się prawo miejsca zwykłego pobytu tej strony, która zobowiązała się do określonego działania. Jeśli stroną zobowiązaną jest przedsiębiorca, stosuje się prawo właściwe dla miejsca prowadzenia działalności tego przedsiębiorcy. Jeśli przedsiębiorca prowadzi działalność w kilku państwach, to stosuje się prawo właściwe dla siedziby przedsiębiorcy.

§ 3. W przypadku określonym w § 1, jeśli przedmiotem czynności prawnej jest nieruchomość (*lex rei sitae*), to zakłada się, że prawo miejsca położenia tej nieruchomości jest najściślej związane z tą czynnością prawną.

(Zmiana prawa właściwego przez strony)

Art. 9. Strony mogą zmienić prawo właściwe dla stosunku prawnego, jednak jeśli zmiana prawa właściwego miałaby skutkować pokrzywdzeniem osób trzecich, zmiany te nie wpływają na sytuację prawną osób trzecich.

(Forma czynności prawnej)

Art. 10 § 1. Forma czynności prawnej wynika z prawa właściwego dla czynności prawnej lub pierwotnego prawa właściwego, jeśli zostało ono zmienione na mocy poprzedniego artykułu.

§ 2. Niezależnie od poprzedniego artykułu, zachowanie formy czynności prawnej wymaganej w miejscu dokonania tej czynności skutkuje ważnością tej czynności prawnej.

§ 3. Na potrzeby poprzedniego paragrafu istnieje domniemanie, że jeśli oświadczenie woli wysłane jest osobie znajdującej się w miejscu objętym innym systemem prawnym, miejscem dokonania czynności prawnej jest miejsce, z którego to oświadczenie zostało wysłane.

§ 4. Paragrafy 2 i 3 nie mają zastosowania do formy umów zawieranych między osobami znajdującymi się w różnych systemach prawnych. W tym wypadku, niezależnie od § 1, w odniesieniu do formy czynności prawnej właściwe jest prawo państwa, z którego oferta została wysłana, albo prawo państwa, z którego została wysłana odpowiedź na ofertę.

§ 5. Poprzedzających trzech paragrafów nie stosuje się do formy czynności prawnych związanych z utworzeniem lub zbyciem prawa rzeczowego wymagającego rejestracji w odniesieniu do rzeczy ruchomych, nieruchomości oraz innych praw.

(Przepisy szczególne dla umów konsumenckich)

Art. 11 § 1. Nawet jeżeli prawem właściwym do zawierania oraz wykonywania umowy (z wyłączeniem umowy o pracę, na potrzeby tego artykułu nazywanej Umową konsumencką) pomiędzy konsumentem (w znaczeniu osoby fizycznej, z wyłączeniem osoby fizycznej, która zawiera umowę w ramach działalności gospodarczej albo dla celów działalności gospodarczej, definicja dotyczy całego artykułu) a przedsiębiorcą (w znaczeniu osoby prawnej, stowarzyszenia albo fundacji, lub osoby fizycznej, która zawiera umowę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej albo dla celów działalności gospodarczej, definicja dotyczy całego artykułu) w wyniku wyboru albo zmiany, zgodnie z art. 7 lub art. 9, jest prawo inne niż właściwe dla miejsca zwykłego pobytu konsumenta, jeśli konsument przedstawi przedsiębiorcy przepisy bezwzględnie obowiązujące w zwykłym miejscu pobytu konsumenta, te przepisy powinny zostać zastosowane w odniesieniu do zawierania oraz wykonywania Umowy konsumenckiej.

§ 2. Niezależnie od art. 8, w razie braku wyboru prawa właściwego zgodnie z art. 7, w odniesieniu do zawierania oraz wykonywania Umowy konsumenckiej stosuje się prawo miejsca zwykłego pobytu konsumenta.

§ 3. Nawet jeżeli prawem właściwym do zawarcia Umowy konsumenckiej zostało zgodnie z art. 7 wybrane prawo inne niż prawo miejsca zwykłego pobytu konsumenta, jeśli konsument złoży oświadczenie woli przedsiębiorcy, że przepisy bezwzględnie obowiązujące dotyczące formy Umów konsumenckich powinny mieć zastosowanie, przepisy te mają wyłączne zastosowanie do zawierania oraz wykonywania umowy z pominięciem § 1, § 2 oraz § 4.

§ 4. Jeżeli prawem właściwym do zawarcia Umowy konsumenckiej zostało zgodnie z art. 7 wybrane prawo miejsca zwykłego pobytu konsumenta, jeśli konsument wyrazi oświadczenie woli przedsiębiorcy, że forma czynności prawnej powinna być regulowana wyłącznie przez prawo miejsca zwykłego pobytu konsumenta, forma czynności prawnej powinna być

wyłącznie regulowana przez prawo miejsca zwykłego pobytu konsumenta, niezależnie od § 2 oraz § 4 poprzedniego artykułu.

§ 5. W razie braku wyboru prawa właściwego zgodnie z art. 7 w stosunku do zawierania Umów konsumenckich, pomijając § 1, § 2 i § 4 poprzedniego artykułu, dla formy Umowy konsumenckiej prawem właściwym jest prawo miejsca zwykłego pobytu konsumenta.

§ 6. Przepisów poprzedzających paragrafów niniejszego artykułu nie stosuje się w przypadku:

- a) gdy miejsce prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorcy, będącego stroną Umowy konsumenckiej, znajduje się w innym systemie prawnym niż miejsce zwykłego pobytu konsumenta, a konsument przemieścił się do miejsca objętego tym samym prawem, co prawo obowiązujące w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę, żeby zawrzeć tam umowę; przepisu tego nie stosuje się, gdy konsument przebywał w swoim miejscu zwykłego pobytu, ale został zaproszony przez przedsiębiorcę do zawarcia Umowy konsumenckiej w miejscu podlegającym systemowi prawnemu miejsca prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę;
- b) gdy miejsce prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorcy, będącego stroną Umowy konsumenckiej, znajduje się w innym systemie prawnym niż miejsce zwykłego pobytu konsumenta, a konsument otrzymał lub miał otrzymać całość świadczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego z Umowy konsumenckiej w miejscu objętym tym samym prawem, co prawo obowiązujące w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę; przepisu tego nie stosuje się, gdy konsument przebywał w miejscu swojego zwykłego pobytu, ale został zaproszony przez przedsiębiorcę do odebrania całości świadczenia wynikającego z Umowy konsumenckiej w miejscu podlegającym systemowi prawnemu miejsca prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę;
- c) jeśli przedsiębiorca nie znał miejsca zwykłego pobytu konsumenta w momencie zawierania Umowy konsumenckiej i przy dochowaniu należytej staranności nie mógł go poznać, albo
- d) gdy w czasie zawierania Umowy konsumenckiej przedsiębiorca działał pod wpływem błędu, że zawiera ją ze stroną niebędącą konsumentem i przy dołożeniu należytej staranności nie mógł się tego domyślić.

(Przepisy szczególne dla umów o pracę)

Art. 12 § 1. Nawet jeżeli prawem właściwym wybranym zgodnie z art. 7 albo art. 9 dla zawarcia oraz skutków umowy o pracę jest prawo inne niż prawo miejsca, z którym umowa o pracę jest najściślej związana, je-

śli pracownik wyrazi swoją wolę pracodawcy, że konkretne przepisy powszechnie obowiązujące z prawa miejsca, z którym umowa o pracę jest najściślej związana, powinny obowiązywać w stosunku do tej umowy o pracę, przepisy te będą wiążące dla tego stosunku pracy. Dotyczy to również przepisów o zawarciu oraz skutkach umowy o pracę.

§ 2. Na potrzeby stosowania poprzedniego paragrafu zakłada się, że prawo miejsca wykonywania pracy (jeśli miejsca nie da się jednoznacznie określić — prawo miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, gdzie pracownik wykonuje pracę; stosuje się to również do § 3) jest prawem najściślej związanym z tą umową o pracę.

§ 3. W razie braku wyboru prawa właściwego zgodnie z art. 7 albo art. 9 w stosunku do zawarcia oraz wykonywania umowy o pracę, niezależnie od § 3 art. 8, zakłada się, że prawo obowiązujące w miejscu świadczenia pracy wynikającym z umowy o pracę jest prawem najściślej związanym w stosunku do zawierania oraz skutków tej umowy o pracę.

Dział III. Prawa rzeczowe (*Ius in rem*)

(Prawa rzeczowe i inne prawa wymagające rejestracji)

Art. 13 § 1. Prawa rzeczowe dotyczące ruchomości lub nieruchomości oraz każde inne prawo wymagające rejestracji podlegają prawu miejsca, w którym ten przedmiot prawa się znajduje.

§ 2. Niezależnie od poprzedniego paragrafu, do nabycia oraz zbycia praw, o których mowa w poprzednim paragrafie, stosuje się przepisy prawa miejsca, w którym przedmiot prawa się znajduje w momencie zdarzenia, na mocy którego to nabycie lub zbycie zostało dokonane.

Dział IV. Roszczenia

(Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia oraz bezpodstawne wzbogacenie)

Art. 14. Dla powstania oraz skutków roszczenia wynikającego z prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia (*negotiorum gestio*) lub bezpodstawnego wzbogacenia prawem właściwym jest prawo miejsca, w którym nastąpiło zdarzenie, które ukonstytuowało powstanie tego roszczenia.

(Wyjątek dla spraw, których miejscem oczywiście ściślej związanym jest miejsce inne niż miejsce zdarzenia)

Art. 15. Niezależnie od poprzedniego artykułu, dla powstania oraz skutków roszczenia wynikającego z prowadzenia cudzych spraw bez

zlecenia lub bezpodstawnego wzbogacenia prawem właściwym jest prawo miejsca, które jest oczywiście ściślej związane z roszczeniem wynikłym z prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia lub bezpodstawnego wzbogacenia, a nie prawo miejsca, które wynikałoby z poprzedzającego artykułu, jeśli strony mają swoje zwykłe miejsca pobytu podlegające pod ten sam system prawny w momencie zdarzenia konstytuującego roszczenie wynikające z prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia lub bezpodstawnego wzbogacenia, lub jeśli to prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia nastąpiło, lub bezpodstawne wzbogacenie powstało, w związku z umową zawartą między stronami albo w wyniku jakichkolwiek innych okoliczności.

(Zmiana prawa właściwego przez strony)

Art. 16. Strony stosunku wynikającego z prowadzenia spraw bez zlecenia lub bezpodstawnego wzbogacenia mogą zmienić prawo właściwe dla powstania oraz skutków roszczeń wynikłych z prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia oraz roszczeń wynikających z bezpodstawnego wzbogacenia po nastąpieniu zdarzenia, które ukonstytuowało to roszczenie, jednak jeśli zmiana prawa właściwego miałaby skutkować pokrzywdzeniem osób trzecich, zmiany nie wpływają na sytuację prawną tych osób.

(Delikty)

Art. 17. Prawem właściwym dla powstania oraz skutków wynikających z roszczeń wynikających z deliktów jest prawo miejsca, w którym nastąpił skutek czynu niedozwolonego, chyba że wystąpienia tego skutku w tym miejscu nie można było w normalnych okolicznościach przewidzieć; wtedy prawem właściwym jest prawo miejsca popełnienia czynu.

(Przepisy szczególne dla odpowiedzialności za produkt)

Art. 18. Niezależnie od poprzedniego artykułu, dla roszczenia powstałego z deliktu, w wyniku którego nastąpił uszczerbek na zdrowiu, ciele albo mieniu innych osób spowodowany wadą dostarczonego produktu (na potrzeby tego artykułu rozumianego jako rzecz wytworzona albo przetworzona), przeciwko producentowi (na potrzeby tego artykułu rozumianemu jako osoba, która wyprodukowała, przetworzyła, importowała, eksportowała, dystrybuowała lub sprzedała rzecz w obrocie handlowym), albo osobie, która przez umieszczenie na produkcie swojej nazwy, znaku towarowego lub innego oznaczenia odróżniającego podaje się za producenta (na potrzeby tego artykułu nazwanych zbiorczo producentem), dla powstania i skutków takiego roszczenia właściwe jest prawo miejsca, w którym poszkodowany otrzymał tę rzecz, chyba że dostarczenia w to miejsce nie można było w normalnych warunkach przewidzieć, wtedy

właściwe jest prawo miejsca, w którym producent ma swoją siedzibę, a w razie jej braku prawo jego miejsca zwykłego pobytu.

(Przepisy szczególne dla zniesławienia)

Art. 19. Niezależnie od art. 17, dla powstania oraz skutków roszczenia powstałego w wyniku zniesławienia prawem właściwym jest prawo miejsca zwykłego pobytu pokrzywdzonego (jeśli pokrzywdzonym jest osoba prawna, stowarzyszenie albo fundacja — prawo właściwe dla głównego miejsca prowadzenia działalności).

(Wyjątek dla spraw, których miejscem oczywiście ściślej związanym jest miejsce inne niż miejsce zdarzenia)

Art. 20. Niezależnie od poprzednich trzech artykułów, dla powstania oraz skutków roszczeń wynikających z deliktów prawem właściwym jest prawo miejsca, które jest oczywiście ściślej związane niż miejsce, które wynikałoby z poprzedzających artykułów, jeśli strony mają swoje miejsce zwykłego pobytu podlegające temu samemu systemowi prawnemu w momencie popełnienia deliktu, a delikt został popełniony w wyniku niewłaściwego wykonania zobowiązania, wynikającego z umowy, albo w wyniku jakichkolwiek innych okoliczności.

(Zmiana prawa właściwego przez strony)

Art. 21. Strony stosunku wynikającego z deliktu mogą, po zaistnieniu deliktu, zmienić prawo właściwe dla powstania oraz skutków dla roszczeń wynikających z deliktu, jednak jeśli zmiana prawa właściwego miałaby skutkować pokrzywdzeniem osób trzecich, zmiany nie wpływają na sytuację prawną tych osób.

(Klauzula *Ordre public* w odniesieniu do deliktów)

Art. 22 § 1. W przypadku gdy delikt podlega prawu obcemu, jeśli zdarzenia, do których zastosowanie miałyby prawo obce, nie konstytuują deliktu według prawa japońskiego, nie można dochodzić odszkodowań wynikających z prawa obcego za szkody ani żadnych innych roszczeń naprawczych.

§ 2. W przypadku gdy delikt podlega prawu obcemu, a fakty, do których zastosowanie miałyby prawo obce, konstytuują delikt zarówno w prawie obcym, jak i prawie japońskim, pokrzywdzony może dochodzić tylko takich roszczeń, które są dozwolone przez prawo japońskie.

(Cesja wierzytelności)

Art. 23. Dla skutków cesji wierzytelności wobec dłużnika oraz osób trzecich prawem właściwym jest prawo, któremu podlega cedowana wierzytelność.

Dział V. Część rodzinna

(Zawarcie oraz forma zawarcia małżeństwa)

Art. 24 § 1. Zawarcie małżeństwa powinno podlegać prawu ojczystemu każdego z małżonków.

§ 2. Forma zawarcia małżeństwa podlega prawu miejsca, w którym małżeństwo zostaje zawarte (*lex loci celebrationis*).

§ 3. Niezależnie od poprzedniego artykułu, forma, która jest zgodna z prawem ojczystem jednego z małżonków, jest ważna. Jednak reguła ta nie ma zastosowania, jeśli małżeństwo zawierane jest w Japonii, a jedna ze stron jest Japończykiem.

(Skutki zawarcia małżeństwa)

Art. 25. Do skutków zawarcia małżeństwa stosuje się prawo ojczyste męża i żony, jeśli jest ono tożsame, a jeśli nie, prawo zwykłego miejsca pobytu męża i żony, jeśli jest ono tożsame, a jeśli oba warunki nie są spełnione, właściwe jest prawo miejsca najściślej związanego z mężem i żoną.

(Małżeński ustrój majątkowy)

Art. 26 § 1. Przepisy poprzedniego artykułu mają odpowiednie zastosowanie do małżeńskiego ustroju majątkowego.

§ 2. Niezależnie od poprzedzającego paragrafu, jeśli mąż i żona wskazali jedno z praw wymienionych niżej, w formie pisemnej, z oznaczeniem daty, jako prawo właściwe dla ustroju małżeńskiego majątkowego, podlega on pod wskazane prawo. Wskazanie to skuteczne jest wyłącznie na przyszłość i może dotyczyć:

- a) prawa państwa, którego obywatelstwo ma mąż albo żona;
- b) prawa miejsca zwykłego pobytu męża lub żony;
- c) w stosunku do ustroju małżeńskiego majątkowego obejmującego nieruchomości — prawa miejsca, w którym nieruchomości się znajduje.

§ 3. Na ustrój małżeński majątkowy, do którego zastosowanie ma prawo obce zgodnie z poprzedzającymi paragrafami, nie można się powołać względem osoby trzeciej, jeśli ta o tym nie wiedziała, w stopniu, w którym dotyczy to czynności prawnej dokonanej w Japonii lub majątku

znajdującego się na terytorium Japonii. W takim wypadku w stosunku do osoby trzeciej ustrój majątkowy małżeński reguluje prawo japońskie.

§ 4. Niezależnie od poprzedzającego paragrafu, jeśli umowa małżeńska majątkowa zawarta została w ramach prawa obcego, zgodnie z § 1 lub § 2 niniejszego artykułu, można się na taką umowę powołać, jeśli została ona zarejestrowana w Japonii.

(Rozwód)

Art. 27. Artykuł 25 ma odpowiednie zastosowanie do rozwodów, jednak jeśli jeden z małżonków jest Japończykiem, a jego miejsce zwykłego pobytu znajduje się w Japonii, do rozwodu stosuje się prawo japońskie.

(Powstanie stosunku rodzicielstwa w przypadku dzieci urodzonych ze związku małżeńskiego)

Art. 28 § 1. Jeśli istnieje domniemanie pochodzenia dziecka z małżeństwa z chwilą narodzin wynikające z prawa ojczystego męża albo żony, domniemanie to jest skuteczne.

§ 2. Jeśli mąż zmarł przed narodzeniem się dziecka, prawo ojczyste z chwili jego śmierci uznawane jest jako jego prawo ojczyste, o którym mowa w poprzednim paragrafie.

(Powstanie stosunku rodzicielstwa w przypadku dzieci urodzonych poza związkiem małżeńskim)

Art. 29 § 1. W przypadku dziecka urodzonego poza związkiem małżeńskim dla stosunku rodzicielstwa w odniesieniu do ojca stosuje się przepisy prawa ojczystego ojca z chwili narodzenia dziecka, a w stosunku do matki — przepisy jej prawa ojczystego w tym czasie. W przypadku, w którym powstanie stosunku rodzicielstwa wynika z uznania rodzicielstwa, a wymagane jest potwierdzenie albo zgoda dziecka, albo osoby trzeciej dla uznania wedle prawa ojczystego dziecka w chwili uznania, warunki te powinny zostać spełnione.

§ 2. Do uznania dziecka stosuje się przepisy zdania pierwszego poprzedniego paragrafu lub prawo ojczyste osoby, która dziecko uznaje z chwili jego uznania. W wypadku, gdy prawem właściwym będzie prawo ojczyste osoby uznającej dziecko, przepisy drugiego zdania poprzedniego artykułu mają zastosowanie odpowiednio.

§ 3. Jeżeli ojciec dziecka zmarł przed narodzinami dziecka, prawo ojczyste ojca z chwili jego śmierci domniemywa się jako prawo ojczyste określone w § 1. Jeśli osoba, o której mowa w poprzednim paragrafie, umrze

przed uznaniem rodzicielstwa, prawo ojczyście tej osoby z chwili śmierci domniemywa się jako prawo ojczyście określone w tym paragrafie.

(Uznanie dziecka za pochodzące ze związku małżeńskiego)

Art. 30 § 1. Dziecko powinno zyskać status pochodzenia ze związku małżeńskiego, jeśli jest ono uznawane za takie przez prawo ojczyście ojca lub matki, albo prawo ojczyście dziecka w chwili spełnienia się zdarzenia konstytuującego uznanie.

§ 2. Jeśli osoba, o której mowa w poprzednim paragrafie, umrze zanim nastąpi zdarzenie konstytuujące uznanie, prawo ojczyście tej osoby z chwili jej śmierci domniemywa się jako prawo ojczyście określone w tym paragrafie.

(Przysposobienie)

Art. 31 § 1. Do przysposobienia stosuje się przepisy prawa ojczyściego rodzica przysposabiającego z chwili przysposobienia. W przypadku gdy wymagane jest uzyskanie akceptacji lub zgody osoby przysposabianej lub osoby trzeciej, albo gdy wymagane jest pozwolenie, albo potrzebne jest wydanie decyzji administracyjnej dla przysposobienia w świetle prawa ojczyściego osoby przysposabianej, takie warunki również należy spełnić.

§ 2. Do wygaśnięcia stosunków rodzinnych pomiędzy osobą przysposabianą a jej krewnymi oraz do rozwiązania przysposobienia stosuje się prawo ojczyście określone w zdaniu pierwszym poprzedzającego paragrafu.

(Stosunki prawne pomiędzy dzieckiem i rodzicami)

Art. 32. Do stosunków prawnych między rodzicami a ich dzieckiem stosuje się przepisy prawa ojczyściego dziecka, jeśli jest ono tożsame z prawem ojczyściem matki lub ojca (w przypadku gdy jedno z rodziców nie żyje lub jest nieznane — prawo ojczyście drugiego rodzica), a w innych przypadkach prawo zwykłego pobytu dziecka.

(Inne stosunki rodzinne)

Art. 33. Do stosunków rodzinnych, praw i obowiązków wynikających z innych niż opisane w art. 24—32 okoliczności stosuje się przepisy właściwe dla stron tych stosunków.

(Forma czynności prawnej związanej ze stosunkiem rodzinnym)

Art. 34 § 1. Do formy czynności prawnej związanej ze stosunkami rodzinnymi opisanymi w art. 25—33 stosuje się prawo właściwe dla dokonania tej czynności prawnej.

§ 2. Niezależnie od poprzedzającego paragrafu, dochowanie formy spełniającej warunki w miejscu, w którym dana czynność zostaje dokonana, skutkuje ważnością czynności prawnej.

(Opieka, kuratela i wsparcie¹)

Art. 35 § 1. Do opieki, kurateli i wsparcia (dalej zbiorczo nazywanych „Opieką”) stosuje się prawo ojczyste osoby pozostającej pod opieką, osoby pozostającej pod kuratelą lub osoby wspieranej (w § 2 zbiorczo określonych jako „Osoba pozostająca pod opieką”).

§ 2. Niezależnie od poprzedzającego paragrafu, w następujących przypadkach, gdy cudzoziemiec jest Osobą pozostającą pod opieką, orzeczenie o mianowaniu opiekuna, kuratora lub osoby wspierającej oraz w innych sprawach z zakresu Opieki zastosowanie ma prawo japońskie:

- a) gdy podstawy dla ustanowienia Opieki cudzoziemca istnieją zgodnie z jego prawem ojczystym, a nie ma nikogo, kto mógłby spełniać zadania z zakresu Opieki na terenie Japonii lub
- b) gdy orzeczenie o ustanowieniu Opieki dla cudzoziemca zostało wydane w Japonii.

Dział VI. Spadki

(Spadek)

Art. 36. Do spadku stosuje się prawo ojczyste zmarłego.

(Testament)

Art. 37 § 1. Do spisania oraz skutków testamentu stosuje się przepisy prawa ojczystego testatora z chwili jego spisania.

§ 2. Do odwołania testamentu stosuje się przepisy prawa ojczystego testatora z chwili odwołania.

---

¹ Od tłumacza: Wsparcie jest rdzennie japońską instytucją prawną. Charakteryzuje się ona najmniejszą ingerencją w wolność objętej nią jednostki. Udzielana jest w tej samej procedurze, co opieka i kuratela, czyli sądowno, na wniosek osoby mającej być poddaną wsparciu, jej małżonka lub członka rodziny do czwartego stopnia. Elementami odróżniającymi wsparcie od kurateli jest brak utraty prawa wykonywania zawodu oraz obowiązku ustąpienia z pełnionej funkcji publicznej w razie jej orzeczenia. Natomiast zakres odpowiedzialności za czynności osoby objętej wsparciem nie wynika z mocy ustawy, a z oświadczenia osoby wspierającej.

Dział VII. Przepisy pomocnicze

(Prawo ojczyście)

Art. 38 § 1. Jeśli strona stosunku ma dwa lub więcej obywatelstw, prawem ojczyście jest prawo państwa, którego obywatelstwo ma strona, w którym ma ona swoje miejsce zwykłego pobytu albo prawo państwa, z którym strona jest najściślej związana. W razie braku takiego miejsca prawo ojczyście określa się na podstawie miejsca zwykłego pobytu. Chyba że jedno z obywatelstw strony jest obywatelstwem Japonii, wtedy prawo japońskie jest prawem ojczyście strony.

§ 2. W przypadku gdy prawem właściwym jest prawo ojczyście strony, a strona nie ma obywatelstwa, właściwe jest prawo jej miejsca zwykłego pobytu, z wyjątkiem sytuacji określonej w art. 25 (wraz z przypadkami odpowiedniego stosowania w art. 26 § 1 i w art. 27) oraz w art. 32.

§ 3. Jeśli strona stosunku ma obywatelstwo państwa, w którym obowiązują różne prawa w zależności od regionu, jej prawo ojczyście powinno wynikać z przepisów tego państwa. (W razie braku takich przepisów — prawo regionu, z którym strona jest najściślej związana).

(Prawo miejsca zwykłego pobytu)

Art. 39. W przypadku gdy prawo miejsca zwykłego pobytu strony jest prawem właściwym, a miejsce to jest nieznanne, właściwe jest prawo jej miejsca pobytu prostego, z wyjątkiem sytuacji określonej w art. 25 (wraz z przypadkami odpowiedniego stosowania w art. 26 § 1 oraz w art. 27).

(Prawo państwa lub miejsca, w którym prawo zależne jest od statusu społecznego)

Art. 40 § 1. Jeśli strona stosunku ma obywatelstwo państwa, które różni przysługujące prawa w zależności od statusu społecznego, prawem właściwym jest prawo określone na zasadach prawa tego państwa (w razie braku takich zasad – prawo, z którym strona jest najmocniej związana).

§ 2. Poprzedzający paragraf ma odpowiednie zastosowanie dla miejsca zwykłego pobytu strony w odniesieniu do art. 25 (wraz z przypadkami odpowiedniego stosowania w art. 26 § 1 oraz w art. 27), art. 26 § 2 lit. b, art. 32 oraz art. 38 § 2, jeśli różne prawa są stosowane w zależności od statusu społecznego w miejscu zwykłego pobytu, oraz do prawa miejsca, z którym mąż i żona są najściślej związani, jeśli różne prawa są stosowane w zależności od statusu społecznego w miejscu, z którym mąż i żona są najściślej związani.

(Renvoi)

Art. 41. Jeśli prawem właściwym jest prawo ojczyste strony stosunku, a zgodnie z tym prawem właściwe jest prawo japońskie, właściwym prawem będzie prawo japońskie, z wyjątkiem sytuacji określonej w art. 25 (wraz z przypadkami odpowiedniego stosowania w art. 26 § 1 i w art. 27) oraz w art. 32.

(Klauzula porządku publicznego)

Art. 42. W przypadku gdy prawo obce jest prawem właściwym, jeśli zastosowanie przepisów prawa obcego byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym, przepisów tych nie stosuje się.

(Wyłączenia od stosowania)

Art. 43 § 1. Przepisów niniejszego rozdziału, z wyjątkiem głównej klauzuli z art. 39, nie stosuje się do zobowiązania do wspierania wynikającego ze stosunku pomiędzy mężem a żoną, rodzicami a dzieckiem oraz innych stosunków rodzinnych.

§ 2. Przepisów niniejszego rozdziału, z wyjątkiem głównej klauzuli z art. 38 § 2, klauzuli głównej z art. 39 oraz art. 40, nie stosuje się do formy testamentu.

Przepisy uzupełniające*(Wejście w życie)*

Art. 1. Ustawa wchodzi w życie z dniem określonym w rozporządzeniu Gabinetu, w czasie nieprzekraczającym 1 roku od dnia ogłoszenia.

(Przepisy przejściowe)

Art. 2. Przepisy Ustawy o zasadach generalnych dla stosowania praw po nowelizacji (określanej następnie „Nową ustawą”), z wyjątkiem następnego artykułu, mają zastosowanie dla spraw, które powstały przed wejściem w życie niniejszej Ustawy (określane następnie jako „Dzień wejścia w życie”).

Art. 3 § 1. W odniesieniu do zdolności osoby do dokonywania czynności prawnych przed Dniem wejścia w życie przepisy obowiązujące ówczesnie nadal mają zastosowanie do tej czynności, nie biorąc pod uwagę art. 4 Nowej ustawy.

§ 2. W odniesieniu do ustanowienia Opieki oraz orzeczenia zniknięcia na wniosek złożony wcześniej niż w Dniu wejścia w życie przepisy obowią-

zujące ówczasnie nadal mają zastosowanie, nie biorąc pod uwagę art. 5 Nowej ustawy.

§ 3. W odniesieniu do powstania oraz skutków czynności prawnej dokonanej przed Dniem wejścia w życie oraz do formy tej czynności przepisy obowiązujące ówczasnie nadal mają zastosowanie, nie biorąc pod uwagę art. 8—12 Ustawy nowej.

§ 4. W odniesieniu do powstania oraz skutków roszczeń powstałych w wyniku prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia oraz bezpodstawnego wzbogacenia, których powstanie nastąpiło przed Dniem wejścia w życie, oraz dla deliktów, których skutek nastąpił przed Datą wejścia w życie, nie biorąc pod uwagę art. 15—21 Nowej ustawy, przepisy obowiązujące ówczasnie nadal mają zastosowanie.

§ 5. W odniesieniu do skutków cesji wierzytelności dokonanej przed Datą wejścia w życie, skutecznych wobec dłużnika oraz osób trzecich, przepisy obowiązujące ówczasnie nadal mają zastosowanie, nie biorąc pod uwagę art. 23 Nowej ustawy.

§ 6. W odniesieniu do czynności prawnych dotyczących relacji rodzinnych (z wyłączeniem relacji, o których mowa w art. 14—21 Ustawy o zasadach generalnych dla stosowania praw sprzed nowelizacji) dokonanych przed Datą wejścia w życie przepisy obowiązujące ówczasnie nadal mają zastosowanie, nie biorąc pod uwagę art. 34 Nowej ustawy.

§ 7. W stosunku do ustanawiania opiekuna, kuratora lub osoby wspierającej oraz do innego orzekania w stosunku do Opieki opartego na wniosku wniesionym przed Datą wejścia w życie przepisy obowiązujące ówczasnie nadal mają zastosowanie, nie biorąc pod uwagę art. 35 § 2 Nowej ustawy.

Tłumaczenie z języka japońskiego (przy pomocniczym użyciu urzędowego japońskiego tłumaczenia ustawy na język angielski)

Kacper Lewandowski

 <https://orcid.org/0000-0001-9540-3803>

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

Konsultacja merytoryczna
dr hab. Paweł Czubik, prof. UEK

 <https://orcid.org/0000-0003-0268-8665>